

Ekumenik och eucharisti

En presentation av årsboken *Svenskt Gudstjänstliv 1987*

Liturgiska förnyelsesträvanden och ekumeniskt arbete är fenomen som i mycket kommit att präglade 1900-talets kyrkoliv. Inte sällan har dessa varit förenade med varandra på olika sätt. Det liturgiska förnyelsearbetet i Sverige, både vad gäller Svenska kyrkan och den traditionella svenska frikyrkligheten, har uppvisat en medveten inneboende strävan att anknyta till den aktuella ekumeniska situationen men har också påverkat den ekumeniska utvecklingen.

En kärnpunkt i den ekumeniska dialogen har varit nattvarden. Flera viktiga dokument har presenterats som på olika sätt belyser detta¹. När kyrkorna nu presenterar nya nattvardsliturgier är dessa, åtminstone delvis, ett uttryck för hur den ekumeniska dialogen reciperas, slagit igenom, i de olika kyrkorna.

Tidigare i den ekumeniska rörelsens histo-

ria, med naturligtvis som vanligt vissa kvardröjande effekter, dominerade en uppfattning som innebar att man ansåg sig kunna skilja från varandra dogmatiska och icke-dogmatiska faktorer. Enligt denna syn skulle den kristna enheten kunna återupprättas försåvitt enhet kunde nås vad gäller dogmatiken. Numera torde det stå allom klart att lärofrågorna inte kan skiljas från kyrkornas konkreta utgestaltningar utan att de förlorar i trovärdighet. Så här kan t. ex. frågan ställas hur den lutherska realpresensläran kan förenas med en praxis vad gäller handhavandet av de överblivna nattvardselementen som innebär att dessa kastas bort eller blandas samman med okonsektrerade sådana, en ordning som nu visserligen håller på att försvinna men som tidigare var dominerande².

Under en tid har det varit en relativt utbredd uppfattning att den ekumeniska rörelsen gått in i någon sorts stillestånd och att det ekumeniska engagemanget varit i avtagande. I viss mening kan det vara sant, nämligen såtillvida att den dynamik som utåt sett präglade 1960- och 1970-talen nu tycks ha avtagit. Samtidigt avspeglar de uppsatser som presenteras i denna årsbok en annan och mycket dynamisk sida av ekumeniken: Det inre reformarbete som pågår inom kyrkorna och som innebär att man, åtminstone i viss utsträckning införlivar resultatet av ekumeni-

1 *The Eucharist as Sacrifice. Lutherans and Catholics in Dialogue III*, 1967; *Lutherans and Catholics in Dialogue I-III*, Minneapolis u.å. (själva dokumentet utan bilagor i: Thunberg, Lars / Persson, Per Erik, *Evangelium och Kyrka. Kring samtalen mellan lutheraner och romerska katoliker*, 1974, 35-72), *Eucharist and Ministry. Lutherans and Catholics in Dialogue IV*, Minneapolis 1979, *Das Herrenmahl. Gemeinsame römisch-katholische evangelisch-lutherische Kommission, Paderborn 1979* (översättning och kommentar: Thunberg, Lars, *Nattvarden - Herrens måltid. Fortsatta samtal mellan lutheraner och romerska katoliker*, 1982), *Growth in Agreement. Reports and Agreed Statements of Ecumenical Conversations on a World Level*, ed. by Harding Meyer and Lukas Vischer, Genève 1984, van der Brent, Ans, *Six Hundred Ecumenical Consultations 1978-1982*, Genève 1983.

2 Molland, Einar, *Konfessionskunskap*, 1953, 184, *Baptism, Eucharist, Ministry*, Genève 1982, 16f (svensk övers. Dop, nattvard ämbete utg. sv. Nordiska Ekumeniska Institutet, 1983, 36). *Das Herrenmahl*, oaa, 32ff.

ska dialoger. På sikt innebär detta en konvergens i kyrkornas inre utveckling som kan leda till en större kyrklig enhet³. Det är denna utveckling som årsboken *Svenskt Gudstjänstliv* nu speglar ur en bestämd synpunkt, nattvardsliturgins.

Medarbetarna i *Svenskt Gudstjänstliv* 1987 är liturgiforskare med olika bakgrund. *Richard Stetson* är pastor i Canadas lutherska kyrka och präst i Svenska kyrkan, nu internationell studentpräst i Uppsala. Han arbetar också med en avhandling om nya nattvardsböner. *Carl-Göran Bergman* är präst i Svenska kyrkan och också han forskarstuderande i Uppsala. Under flera år har han varit generalsekreterare i Kyrkfrämjandet och är expert på nyare tiders kyrkoarkitektur. Det faller sig då naturligt att han fått i uppdrag att skriva om kyrkorum och nattvard utifrån den utveckling som innebär att kyrkorummens ut-

formning alltmer ser likadan ut i olika kyrkosamfund. *Sune Fahlgren* slutligen är pastor i Örebromissionen, lärare vid Örebro missionskola och har sin vetenskapliga anslutning till Lund. Han har själv aktivt deltagit i de liturgiska förnyelsesträvandena inom den svenska frikyrkligheten, nu senast tillsammans med Björn Cedersjö genom boken *Gudstjänsten*. En gåva att upptäcka (Libris 1987).

Slutligen kan konstateras att förnyelsens vindar ibland också når årsboken *Svenskt Gudstjänstliv*. Framför allt gäller det att redaktionen från och med i år presenterar en omfattande recensionsavdelning under ledning av musikediktör Birgit Lindkvist Markström. En mindre förändring är att vi ger en sammanfattning på engelska av de längre uppsatserna i årsboken.

Sven-Erik Brodd

3 Brodd, Sven-Erik, Lokalekumenik i Sverige. Konvergensen som utvecklingsfas, i: *Nordisk Ekumenisk Årsbok 1986-87*, 47-53, även i: *KISA-Rapport 6/1986*, 50-55.